

A&O-fonds
Provincies

Arbocatalogus provinciale sector

Vallen, struikelen en uitglijden

Versie oktober 2023

Inhoudsopgave

Omschrijving onderwerp	3
Wat zijn de gevaren en mogelijke effecten?	3
Hoe ontstaat het?	3
Wanneer komt het voor?	3
Maatregelen en leeroplossingen	3
Maatregelen	3
Beperk gevaar voor vallen, struikelen en uitglijden bij ontwerp nieuwbouw	3
Stroeve vloeren en traptreden in eigen gebouwen of bouwwerken	3
Opgeruimde werkplek in eigen gebouwen of bouwwerken	3
Verharde en egale voetgangerspaden rondom eigen gebouwen of bouwwerken	4
Waarschuwbord bij schoonmaakwerkzaamheden	4
Verlichting op regelmatig bezochte locaties	4
Verlichting op incidenteel bezochte locaties	5
Individuele verlichting	5
Veiligheidsschoeisel	5
Leeroplossingen	5
Bijlage: Algemene tekst Arbeidshygenische strategie	6
Bijlage: Arbovoorschriften	7

Omschrijving onderwerp

Wat zijn de gevaren en mogelijke effecten?

Vallen, struikelen en uitglijden kunnen leiden tot letsel, zoals wonden en breuken. In dit onderdeel zijn maatregelen opgenomen om deze vormen van vallen te voorkomen. Het gaat om vallen zonder hoogteverschil. Vallen tijdens werken op hoogte is in een apart onderdeel uitgewerkt.

Hoe ontstaat het?

Dit gevaar ontstaat onder andere als vloeren oneffen of beschadigd zijn, of als er spullen op de grond staan. Glijgevaar treedt op als de vloer glad en/of nat is, bijvoorbeeld bij morsingen (spills) of nadat is schoongemaakt.

Wanneer komt het voor?

Buitendienstmedewerkers en toezichthouders kunnen te maken krijgen met vallen, struikelen en uitglijden bij onderhoudswerkzaamheden, veldwerk en toezichthouden. Alle medewerkers kunnen op kantoor te maken krijgen met deze gevaren als er onoverzichtelijke drempels in gebouwen liggen, als er slecht is opgeruimd, of na schoonmaakwerk.

Maatregelen en leeroplossingen

Bij arbeidsrisico's moet je maatregelen treffen volgens de [Arbeidshygiënische strategie](#).

Maatregelen

Bronmaatregel

Beperk gevaar voor vallen, struikelen en uitglijden bij ontwerp nieuwbouw

Voorkom valgevaar bij het ontwerp van een nieuw gebouw, door de volgende ontwerpprincipes toe te passen:

- Maak vloeren en trappen die door weersinvloeden of activiteiten glad kunnen worden voldoende stroef (R11 of hoger), maar zorg dat deze wel goed schoon te maken zijn. Laat zo nodig de slipweerstand bepalen door een deskundige.
- Maak vloeren egaal. Beperk valgevaar zoveel mogelijk door zichtbaarheid en ontwerp, op plaatsen waar drempels of opstappen niet voorkomen kunnen worden

Collectieve maatregel

Stroeve vloeren en traptreden in eigen gebouwen of bouwwerken

Zorg er in eigen gebouwen of bouwwerken voor dat alle vloeren en traptreden die door weersinvloeden of structurele activiteiten glad kunnen worden voldoende stroef zijn (R11 of hoger), maar zorg dat deze wel goed schoon te maken zijn. Laat zo nodig de slipweerstand bepalen door een deskundige.

Opgeruimde werkplek in eigen gebouwen of bouwwerken

Hou looppaden en de vloer rond werkplekken vrij van spullen. Zorg voor voldoende opbergmogelijkheden. Werk snoeren en kabels weg in kabelgoten of andere systemen. Spreek medewerkers aan op het opgeruimd houden van de werkplek.

Verharde en egale voetgangerspaden rondom eigen gebouwen of bouwwerken

Rondom eigen gebouwen of bouwwerken zijn de paden voor voetgangers egaal, minimaal 60 cm breed en verhard. Bij de verharding wordt de volgende voorkeursvolgorde aangehouden:

1. Asfalt;
2. Betonplaten met anti-slip of ruw oppervlak;
3. Stoeptegels of klinkers met anti-slip of ruw oppervlak.

Waarschuwbord bij schoonmaakwerkzaamheden

Zet zones die worden schoongemaakt volledig af om valgevaar te voorkomen door tijdelijk gladde vloeren. Als dit niet mogelijk is, plaats dan een geel waarschuwbord met een pictogram dat waarschuwt voor uitglijden.

Voorbeeld van een waarschuwbord:

Verlichting op regelmatig bezochte locaties

Eigen gebouwen en bouwwerken waar maandelijks of vaker wordt gewerkt/geïnspecteerd zijn voorzien van voldoende, vaste verlichting. Dit geldt ook voor de paden ernaartoe. De benodigde hoeveelheid licht is afhankelijk van de activiteiten die er plaats vinden. In onderstaand overzicht worden minimale lichtsterkten genoemd. Beoordeel in de RI&E of een hogere verlichtingssterkte nodig is.

Locatie	Minimale verlichtingssterkte (lux)
Gangen	100
Trappen	150
Werkplekken	500
Buitenpaden	100

Wanneer het een locatie betreft van een andere organisatie die vaker dan maandelijks wordt bezocht voor inspectie of voor andere werkzaamheden, dan moet zo nodig overleg gevoerd worden over de mate van verlichting van werkplaatsen en toegangswegen met die organisatie. Als zij geen zorgdragen voor voldoende verlichting, verstrek de medewerkers dan tijdelijke verlichting op accu (voorkeur) of aggregaat.

Voorbeeld van tijdelijke verlichting op accu

Verlichting op incidenteel bezochte locaties

Gebouwen en bouwwerken waar minder dan eenmaal per maand wordt gewerkt/geïnspecteerd zijn zo mogelijk voorzien van voldoende, vaste verlichting. Als het niet mogelijk is om vaste verlichting aan te leggen, dan wordt gebruik gemaakt van tijdelijke verlichting op accu (voorkeur) of aggregaat of van een zaklamp. Tijdelijke verlichting wordt ook toegepast bij calamiteiten.

Individuele maatregel

Individuele verlichting

Verstrek individuele verlichting, zoals zaklampen, hoofdlampen of helmverlichting aan buitendienstmedewerkers en toezichthouders. Deze wordt gebruikt als vaste of tijdelijke verlichting niet beschikbaar is, zoals bij calamiteiten of bij kortdurende inspecties.

PBM

Veiligheidsschoeisel

Stel veiligheidsschoeisel ter beschikking aan alle medewerkers die onderhoud uitvoeren of op locatie werken. Deze veiligheidsschoenen of veiligheidslaarzen moeten voorzien zijn van een goede, stroeve zolen, zoals schoeisel dat voldoet aan NEN-EN-ISO 20345 klasse S3 (schoenen) of S5 (laarzen).

Leeroplossingen

- [E-learning veiligheid op het werk](#)
- [Toolbox Struikelen, uitglijden en verstappen](#)

Bijlage: Algemene tekst Arbeidshygiënische strategie

Bij het aanpakken van risico's moet de arbeidshygiënische strategie worden gevolgd. Gevaren moeten zoveel mogelijk aan de bron worden weggenomen (Arbowet, artikel 3). Soms kan dat direct, soms vraagt dit ingrijpende maatregelen of vervolgonderzoek. Voordat Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM) worden ingezet, moeten de volgende soorten maatregelen worden overwogen en indien mogelijk uitgevoerd (in rangorde):

1. Bronaanpak: Het risico voorkomen door de oorzaak weg te nemen.
2. Collectieve technische aanpak: Het risico beperken door technische maatregelen.
3. Collectieve organisatorische aanpak: Het risico beheersen door een andere organisatie van het werk of door het nemen van meer pauzes.
4. Persoonsgebonden aanpak: wanneer bovenstaande maatregelen het gevaar onvoldoende wegnemen, moeten maatregelen op persoonlijk vlak, zoals bijvoorbeeld Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM) worden gebruikt. Deze zijn het meest belastend voor de medewerker. Persoonsgebonden maatregelen mogen alleen worden toegepast als de overige maatregelen niet uitvoerbaar zijn of onvoldoende zekerheid bieden.

De bescherming op een kwalitatief lager niveau is alleen acceptabel, als aan het hogere niveau redelijkerwijs niet kan worden voldaan. De term 'redelijkerwijs' geeft aan dat een belangenafweging mag plaatsvinden. Echter, alleen bij zwaarwegende argumenten is het gerechtvaardigd dat (nog) niet aan de arbeidshygiënische strategie wordt voldaan.

Bij de keuze van maatregelen en hulpmiddelen geldt verder het criterium dat de 'stand der techniek' wordt gevolgd. Nieuwe ontwikkelingen en inzichten krijgen zo hun plek in de bedrijfsvoering. Vooral bij de aanschaf van nieuwe machines en het inrichten van werkprocessen is dit een belangrijk punt van aandacht.

Bijlage: Arbovoorschriften

Maatregelen die een invulling vormen van een arbovoorschrift worden ter toetsing voorgelegd aan de Nederlandse Arbeidsinspectie. In onderstaande tabel is aangegeven van welke maatregelen dit zijn en voor welk arbovoorschrift de maatregelen een invulling is.

De arbocatalogus is van toepassing op alle categorieën medewerkers, tenzij anders is aangegeven in de maatregel.

Artikel wetgeving	Beoogd werkproces/situatie	Invulling (maatregel)
Arbobesluit		
artikel 3.2 lid 1	Werken rondom eigen gebouwen en bouwwerken Onderhoud en schoonmaak van eigen gebouwen en bouwwerken	<ul style="list-style-type: none"> • Opgeruimde werkplek in eigen gebouwen of bouwwerken • Beperk gevaar voor vallen, struikelen en uitglijden bij ontwerp nieuwbouw
artikel 3.11 lid 1	Werken in/op eigen gebouwen en bouwwerken	<ul style="list-style-type: none"> • Stroeve vloeren en traptreden in eigen gebouwen of bouwwerken. • Opgeruimde werkplek in eigen gebouwen of bouwwerken • Verharde en egale voetpaden rondom eigen gebouwen of bouwwerken
artikel 6.3 lid 1	Werken in/op gebouwen en bouwwerken, werken op locatie, werken bij calamiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Verlichting op regelmatig bezochte locaties • Verlichting op incidenteel bezochte locaties • Individuele verlichting
artikel 8.1 lid 2	Werken op locatie Onderhoudswerk	<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheidsschoeisel
artikel 8.4 lid 1	Werken in/op eigen gebouwen en bouwwerken	<ul style="list-style-type: none"> • Waarschuwbord bij schoonmaakwerkzaamheden